

تساوی

حسین علیزاده
(پژوهشگر)

گزارش سخنرانی
دکتر محمد حسین ساکت
در نشست فقه پژوهی دیه
در اصفهان

صفریات

سال سوم
شماره هجدهم
پهمن و اسفند ماه ۱۳۹۶

۵۴

مسلمانان و غیرمسلمانان

تساوی دین

■ یک اصل کلی و معتبر که آیت‌الله صانعی به ظرافت بیان کرده و از آن استفاده شده، حدیث نبوی است که «إِنِّي بُعِثْتُ بِالْحَنِفِيَةِ السَّمْحَةِ السَّهْلَةِ» که قبل از آن هم خداوند «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا» آورده و کلاً مشی معصومین علیهم‌السلام بر آن استوار بوده است. ■

تساوی دین مسلمان و غیر مسلمان

عمده سخنان دکتر محمدحسین ساکت درباره تساوی دین مسلمان و غیر مسلمان بود. وی اظهار داشت که زمانی که در دادگاه تجدیدنظر تهران بودم، در سال ۱۳۸۱ در زمان تصدی ریاست قوه قضاییه از سوی آیت‌الله شاهرودی، رأی‌ای دادیم مبنی بر تساوی دین که مورد توجه ایشان قرار گرفت و پیرو لایحه‌ای که ایشان به مجلس شورای اسلامی دادند، تصویب شد و مبنای اصلی آن فتوا حضرت آیت‌الله صانعی بود. البته برخی دیگر از فقها همچون آیت‌الله مکارم و آیت‌الله نوری همدانی نیز نظر مشابهی داشته‌اند اما من کیفیت تبیین آیت‌الله صانعی را بهتر دیدم که در کتابچه‌های جداگانه حاوی نظرات استدلالی ایشان هم آمده که فرقی بین دین مسلمان و غیر مسلمان و زن و مرد قائل نیستند.

یک اصل کلی و معتبر که آیت‌الله صانعی به ظرافت بیان کرده و از آن استفاده شده، حدیث نبوی است که

معرفی:

دکتر محمد حسین ساکت متولد ۱۳۲۶ تربت حیدریه. در سال ۱۳۴۹ در مقطع کارشناسی رشته‌ی حقوق از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال ۱۳۵۸ دوره‌ی کارشناسی‌ارشد را در رشته‌های اسلام‌شناسی و حقوق تجارت بین‌الملل در دانشگاه مک‌گیل کانادا به اتمام رساند. وی علاوه بر پژوهش در حوزه‌ی حقوق و ادبیات و تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و دوره‌های کارآموزی قضایی در کاشان، مشهد و تهران تدریس می‌کند.

وی، پژوهشگر، قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور، مدرس دانشگاه، عضو هیات مدیره مرکز پژوهش‌های میراث مکتوب، عضو هیات علمی همایش ایران‌شناسی، وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی و تالیف و ترجمه بیش از ۶۰ عنوان کتاب و مقاله تخصصی در حوزه حقوق را در کارنامه خود دارد.

«إِنِّي بُعِثْتُ بِالْحَنْفِيَةِ السَّمْحَةِ السَّهْلَةِ» که قبل از آن هم خداوند «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا» آورده و کلاً مشی معصومین علیهم السلام بر آن استوار بوده است. امروز هم حکم درباره اخراج عضو زردشتی شورای شهر یزد از همین لحاظ تأسف انگیز است. می‌دانید که زردشتی‌ها در آغاز رسماً جزء اهل کتاب محسوب نمی‌شدند و شاید در مرتبه‌ای پایین‌تر از یهود و نصارا تصور می‌شدند اما چون مردمان خوبی بودند و پیامبر صلی الله علیه و آله و امام علی علیه السلام هم با آنان خوب رفتار کردند، اهل کتاب محسوب شدند.

دنیای امروز بر مدار تفکر پیش می‌رود و نمی‌توان جلوی این روند را گرفت. آزادی اندیشه از اولین آزادی‌هایی بود که پیامبر صلی الله علیه و آله به صراحت مطرح کرده و در قرآن هم آمده است. ما نیز باید با جهان و اهل ادیان دیگر همزیستی و تفاهم کنیم. اینکه علی علیه السلام ۲۵ سال صبر و سکوت و مدارا کرد آیا معنایش جز اولویت همزیستی و دوری از نزاع و تنش است؟ امروز روابط با غیرمسلمانان در جهان از موضوعات پیچیده حقوق بین‌الملل است و نمی‌توانیم واقعیات را ندیده بگیریم.

وی همچنین در بخشی دیگر از سخنان خود اظهار داشت: برابر قانون اساسی اگر قاضی حکمی را در منابع رسمی حقوق نیافت باید به فتاوی‌ای علما، فقها و حقوقدانان مراجعه کند. در تاریخ ۸۲/۸/۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب کرد که هر سه گروه اهل کتاب در برابر قانون مساوی باشند و ما چون در نص قانون، خلاف آن نبود توانستیم در پرونده‌ای به این مصوبه رجوع کنیم و قاتل را

■ **آیا این درست است
که در سالن اجلاس
تقریب مسلمانان در
هفته وحدت، شیعه و
سنی هر کدام
جداگانه نماز جماعت
بخوانند؟! ■**

■ **دنیای امروز بر مدار
تفکر پیش می‌رود و
نمی‌توان جلوی این
روند را گرفت. آزادی
اندیشه از اولین
آزادی‌هایی بود که
پیامبر ﷺ به صراحت
مطرح کرده و در قرآن
هم آمده است.**

محکوم به پرداخت دیه مساوی مسلمان در مورد مقتول زردشتی کنیم که این مورد همراه با چند رأی مشابه دیگر در کتاب بنده با عنوان «دادکاوی» چاپ شده و من به جای تفصیل، به آنجا ارجاعتان می‌دهم.

به نظر من آثار و فتوای جدید آیت‌الله صانعی با توجه به نیاز زمان باید به زبانهای دیگر ترجمه شود و ترجمه خوب نیاز زمان است. ما باید نیاز زمان را بفهمیم علیرغم اینکه برخی از علما گفته‌اند زبان (و ترجمه) علم نیست، فضل است!

باید بدانیم که حقوق بشر در اسلام ریشه دارد و شک نیست که بذر آن را اسلام کاشته است و باید تقویتش کرد. تخصص و ناهماهنگی با متفکران اهل سنت را کنار بگذاریم. بس است آن لغزشها و کجرویها که امثال داعش ایجاد کردند که نوع فرهنگی و قضایی اش را هم داریم! امروز قاضی‌ای که بر خلاف حقوق بشر رأی می‌دهد، داعشی عمل می‌کند. آیا این درست است که در سالن اجلاس تقریب مسلمانان در هفته وحدت، شیعه و سنی هر کدام جداگانه نماز جماعت بخوانند؟! پس این هزینه‌های میلیاردری برای همبستگی به چه معناست؟ آری آنچه مهم است این است که رأی خوب و عمل خوب می‌ماند و ما نباید از آن غافل باشیم.

دکتر ساکت سخنان خود را با این بیت پایان داد:
باری چو فسانه می‌شوی، ای بخرد
افسانه نیک شو، نه افسانه بد

